

IV. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

KONFERENCJA NAUK POLITYCZNYCH

W dniach 11-18 IX 1972 r. odbyła się w Kołobrzegu doroczna, czwarta z kolei, Konferencja Nauk Politycznych, zorganizowana przez Instytut Nauk Politycznych UAM. Uczestniczyło w niej około 70 osób, reprezentujących wyższe uczelnie Poznania, Bydgoszczy, Torunia, Trójmiasta, Słupska, Koszalina, Szczecina i Zielonej Góry. Na konferencję przybył przedstawiciel Komisji Nauki i Oświaty KC PZPR dr R. Cheliński oraz Dyrektor Centralnego Ośrodka Metodycznego doc. dr Artur Bodnar.

Kierownikiem naukowym konferencji był prof. dr A. Łopatka. Konferencję otworzył Dyrektor INP UAM prof. dr S. Wykrętowicz. Podczas inauguracyjnego posiedzenia zebrani uczcili minutą milczenia pamięć zmarłego 8 IX 1972 r. starszego wykładowcy INP UAM — dra Zygmunta Iżykowskiego.

Na program konferencji złożyło się 14 referatów, podzielonych na 4 grupy problemowe: 1) zagadnienia polityczno-ustrojowe, 2) zagadnienia społeczno-gospodarcze, 3) problemy metodologiczne nauk politycznych, 4) problemy dydaktyczne przedmiotu „podstawy nauk politycznych”.

Teksty referatów dostarczono uprzednio uczestnikom konferencji i w związku z tym dyskusja poprzedzana była tylko krótkim zagajeniem wygłaszanym przez autorów referatów.

Zagadnień polityczno-ustrojowych dotyczyły trzy referaty. Pierwszym referatem z tej grupy było opracowanie zespołowe doc. dra hab. F. Siemieńskiego, dra D. Wojtkowiaka i dra Z. Kędzi, które poświęcone było analizie systematyki i funkcjonowania konstytucji w PRL. Wprowadzająca część tego referatu obejmowała zagadnienia teoretyczne dotyczące budowy i systematyki ustawy zasadniczej w ujęciu postulatycznym. W tym miejscu omówiona została także periodyzacja funkcjonowania konstytucji PRL. W drugiej części podjęto kwestię katalogu praw, wolności i obowiązków obywatelskich, zakresu ich realizacji oraz systemu ich gwarancji. Rozważania końcowej części referatu koncentrowały się wokół sposobu regulacji konstytucyjnej i funkcjonowania aparatu państwa. Szczególna uwaga skierowana została na relację między naczelnymi organami państwa. Kolejnym referatem w tej grupie był referat dra hab. Wojciecha Sokolewicza (INP - PAN) „Rola organów przedstawicielskich w kształtowaniu zasadniczych decyzji społeczno-gospodarczych”. Referent podjął się pionierskiej próby analizy rzeczywistego, praktycznego wpływu organów przedstawicielskich na podejmowanie ważnych społeczno-gospodarczych decyzji. Przedstawił własne, jego zdaniem realne, chociaż jeszcze dalekie od ideału, postulaty wzmocnienia tego wpływu. W swych rozważaniach dr hab. W. Sokolewicz świadomie pominął „model ideologiczny” i „model prawny” systemu organów przedstawicielskich w PRL. Modele te dobrze zbadane nie są w pełni realizowane, czego przyczyn i środków przezwyciężenia starał się doszukać autor. Doc. dr hab. T. Langer (UAM) zaprezentował referat „Pozycja państwa głównego przywódcy partii komunistycznej w państwach socjalistycznych”. W referacie znalazło się m. in. omówienie założeń teoretycznych uzasadniających pozycję przywódcy partii komunistycznej w państwie socjalistycznym oraz radzieckiej praktyki w tej kwestii w latach 1918-1953 i jej wpływu na praktykę ustrojową w państwach demokracji ludowej.

Autor zajął się także różnorodnością rozwiązań organizacyjnych pozycji głównego przywódcy partii komunistycznej w strukturze organizacyjnej państw socjalistycznych doby obecnej i głównymi przyczynami tej różnorodności.

Referaty o tematyce polityczno-ustrojowej spowodowały ożywioną dyskusję, w której głos zabierali m. in. prof. dr A. Łopatka (UAM), doc. dr A. Głowacki (WSR-Szczecin), doc. dr inż. Z. Sikora (PG), mgr J. Silski (UAM), mgr J. Wawrzyniak (UAM) i doc. dr E. Jakubiak (WSN-Gdynia). Dyskusja wykazała, że tematyka referatów, w dużej części nowatorska, spotkała się z ogromnym zainteresowaniem słuchaczy. Zawarte w referatach tezy budziły szereg kontrowersji i naukowych refleksji. Zgodnie podkreślano potrzebę dalszego prowadzenia badań nad zainicjowanymi tematami.

Referat doc. dr. hab. K. Oryla (UAM) „Podstawowe kierunki usprawniania systemu zarządzania gospodarką narodową PRL” rozpoczął obrady nad zagadnieniami społeczno-gospodarczymi. Doc. dr K. Oryl przedstawił dotychczasowe zmiany w systemach gospodarowania w europejskich państwach socjalistycznych i w Polsce, kierunki obecnej reformy gospodarczej w naszym kraju i program zmian w systemie planowania i organizacji narodowej gospodarki. Następni referenci skoncentrowali się na omówieniu zmian w poszczególnych działach gospodarki narodowej. Wygłoszono następujące referaty: prof. dr S. Wykrętowicz (UAM) „Społeczne i gospodarcze instrumenty intensyfikacji produkcji przemysłowej po VII Plenum KC PZPR w 1970 r.”, prof. dr K. Podoski (UG) „Polityka w dziedzinie płac jako czynnik intensyfikacji gospodarki narodowej”, doc. dr inż. Z. Sikora (Politechnika Gdańska) „Program budownictwa mieszkaniowego w Polsce” i doc. dr J. Heidrych (UAM) „Kierunki i społeczno-gospodarcze instrumenty socjalistycznych przeobrażeń w rolnictwie po VII Plenum KC PZPR w 1970 r.”. W dyskusji udział wzięli: doc. dr B. Piasecki (UG), doc. dr F. Siemieński (UAM), doc. dr Z. Głowacki (WSI - Koszalin), doc. dr E. Erazmus (UAM), dr Z. Blok (UAM), dr O. Sochacki (UG), prof. dr A. Łopatka (UAM), dr A. Sobociński (UG), mgr Z. Wartel (WSR-Poznań), dr J. Meller (WSI-Bydgoszcz), doc. dr E. Jakubiak (WSM-Gdynia) i dr K. Wasiak (Politechnika Szczecińska).

Referaty: doc. dra A. Głowackiego (WSR-Szczecin) „Problematyka i metody badawcze nauk politycznych w państwach burżuazyjnych” i prof. dra A. Łopatki (UAM) „Dorobek badawczy nauk politycznych w Polsce i drogi rozwoju tej dyscypliny”, były kanwą kolejnej dyskusji, dotyczącej głównie zagadnień metodologii i tematyki badań w naukach politycznych. W referatach i w dyskusji często powtarzał się wniosek o konieczności stworzenia metodologii nauk politycznych. Zwracano też uwagę na potrzebę powiązania politologii z praktyką polityczną w Polsce, co wydaje się być warunkiem prawidłowego rozwoju tej nauki.

Problemem dydaktycznym, związanym z wykładaniem przedmiotu „podstawy nauk politycznych” poświęcone były referaty: doc. dra M. Szczepaniaka (UAM) „Rola podstaw nauk politycznych w kształtowaniu obywatelskich postaw młodzieży”, doc. dra hab. R. Szczegóły (WSN-Zielona Góra) „Nowe ramowe programy nauczania podstaw nauk politycznych oraz założenia przyszłych podręczników tego przedmiotu”, doc. dra E. Erazmusa (UAM) „Wykład-konwersatorium jako forma przekazu wiedzy z podstaw nauk politycznych” i prof. dra L. Leji (UAM) „Rola środków technicznych w procesie nauczania podstaw nauk politycznych”.

Uczestnicy konferencji wzięli udział w zorganizowanej przez Studium Nauk Politycznych WSR w Szczecinie wycieczce do Polic, Szczecina i Kamienia Pomorskiego. Zwiedzili też nowoczesną tuczarnię przemysłową w Smarcku i zamek w Świdwinie, oprowadzani przez I. Sekretarza KW PZPR w Koszalinie — Stanisława Kujdę.

Z przyczyn obiektywnych nie został zrealizowany bardzo istotny dla politolo-

gicznych konferencji punkt programu — spotkanie z przedstawicielem kierownictwa politycznego.

Koło brzeska konferencja wykazała, co podkreślił na zakończenie prof. dr S. Wykretowicz, dalszy poważny wzrost poziomu nauk politycznych w Polsce oraz stabilizację kadry tej młodej dyscypliny. Postanowiono, że na przyszłych konferencjach obrady będą się toczyć w komisjach problemowych, aby jeszcze bardziej podnieść ich poziom i efektywność. Wysunięto także postulat skrócenia czasu przebiegu tego typu konferencji; dotychczasowy, tygodniowy okres jest za długi, wiele osób nie może uczestniczyć we wszystkich obradach.

Nad organizacyjną stroną koło brzeskiego spotkania politologów czuwał z ramienia INP UAM dr Z. Kędzia.

Leszek Łuczak

KONFERENCJA SOCJOLOGÓW PRAWA

W dniach 19-20 V 1972 r. Zarząd Sekcji Socjologii Prawa Polskiego Towarzystwa Socjologicznego zorganizował w Warszawie konferencję poświęconą teoretycznym i metodologicznym zagadnieniom socjologii prawa. Przedmiotem obrad były cztery zasadnicze grupy problemowe.

Pierwszy temat brzmiał: Z tradycji socjologii prawa. Prof. J. Licki (PAN Warszawa) w referacie pt. „Amerykańska grupa uczniów L. Petrażyckiego” zarysował główne założenia socjologii prawa Petrażyckiego i rozważył ich aktualność, jako koncepcji teoretycznych, aż do chwili obecnej. Następnie przedstawił recepcję myśli petrażycjańskiej na gruncie amerykańskim i wpływ twórczości Petrażyckiego na dociekania zarówno teoretyków, jak i socjologów prawa w USA. Prof. J. Licki wskazał na działalność P. Sorokina na terenie Stanów Zjednoczonych jako propagatora myśli petrażycjańskiej. W podsumowaniu referatu autor stwierdził, że trudno mówić o jednorodnej grupie uczniów Petrażyckiego w USA, natomiast nie ulega wątpliwości fakt popularności jego koncepcji w kręgach socjologicznych i prawnych.

Z kolei wygłoszone zostały trzy komunikaty: mgra K. Frieskego „Koncepcja prawa L. Petrażyckiego a kwestia przedmiotu badawczego socjologii prawa”, mgr J. Kurczewskiej „Socjologia E. Durkheima jako inspiracja dla badania zjawisk prawnych” i mgra Z. Głapińskiego „Socjologia prawa M. Webera. Podstawowe pojęcia”. Spośród przedstawionych komunikatów największą dyskusję wzbudził referat K. Frieskego. Referent w zasadzie przedstawił petrażycjańską koncepcję socjologii prawa, natomiast nie ustosunkował się do niej.

W dyskusji nad referatem i komunikatami udział wzięli: prof. dr M. Borucka-Arctowa, doc. dr W. Lang, dr M. Łoś, mgr A. Kojder. Zwrócono uwagę na fakt, że kult myśli petrażycjańskiej przebiega dwoma torami: a) zachowanie w całości koncepcji L. Petrażyckiego (stanowisko takie reprezentował prof. J. Lande), b) przejęcia przez współczesnych socjologów prawa myśli L. Petrażyckiego z odniesieniem do obecnych warunków. Zdaniem dyskutantów, ten drugi nurt ma realną szansę oddziaływania. Równolegle podkreślano, iż niemożliwe jest przejęcie w pełni koncepcji L. Petrażyckiego jako użytecznej w badaniach, a to dlatego, że jest trudna do operacjonalizacji, zawiera w sobie badanie aktów psychofizycznych („przeżyć imperatywno-atrybutywnych”) i zależności pomiędzy nimi. Jak dotychczas socjologia prawa nie dysponuje takimi metodami i technikami badawczymi, które by mogły w adekwatny sposób badać przeżycia ludzkie.

Kolejnym tematem obrad były: Problemy socjologicznej koncepcji prawa. Prof. dr J. Kowalski (UW) w referacie pt. „Ontologia normy prawnej” przedstawił koncepcję normy prawnej jako faktu złożonego. Następnie dokonał krytycznego przeglądu prezentowanych w polskiej literaturze prawniczej poglądów na temat pojęcia normy prawnej. Zdaniem referenta, przedmiotem nauki prawa są fakty o charakterze złożonym, których ontologiczne właściwości pozwalają na wieloaspektowe badanie zjawisk prawnych.

Wygłoszone zostały trzy komunikaty: dr M. Łoś „Prawo jako system integrujący”, mgr J. Kurczewski „Typy mechanizmów działania prawa” i mgr A. Mościskera „Problematyka teoretyczna w kryminologii”. Komunikat M. Łoś — najbardziej dyskusyjny — zawierał przedstawienie koncepcji prawa jako systemu integrującego. Według autorki prawo może spełniać funkcję integrującą poprzez stymulowanie procesów integracyjnych na różnych szczeblach społecznej organizacji, które zmierzają do: — integracji systemowej (podsystemów i systemów społecznych) — integracji społecznej (jednostek i grup) w postaci subiektywnej i obiektywnej.

W rozważaniach nad referatem i komunikatami udział wzięli: prof. dr M. Borucka-Arctowa, doc. dr W. Lang, dr K. Pałeczki, mgr G. Skąpska, mgr K. Frieske. Poruszono problem dyskusyjnego charakteru sposobu pojmowania prawa jako systemu integrującego wskazując, iż bardziej właściwe jest pojmowanie prawa jako systemu adaptacyjnego.

W toku kolejnych obrad omawiano metodologiczne zagadnienia socjologicznej teorii prawa. Problematyka ta ujęta została w dwóch referatach: prof. dra J. Wróblewskiego (UŁ) „Teoria prawa: wielopłaszczyznowa, empiryczna czy socjologiczna?” oraz doc. dra W. Langa (uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu) „Metodologiczne problemy budowy socjologicznej teorii prawa”. Obydwa referaty prezentowały spojrzenie na problematykę socjologii prawa z punktu widzenia teorii państwa i prawa (czy może lepiej, jak to na wstępie zaznaczył prof. J. Wróblewski, z punktu teorii prawa). Wskazywano na wielopłaszczyznowe podejście do badań nad prawem i miejsce, jakie, w tak rozumianej metodzie, zajmować mogą badania nad prawem jako zjawiskiem społecznym przy pomocy technik socjologicznych.

Dyskusja, w której udział wzięli: prof. dr M. Borucka-Arctowa, prof. dr S. Zawadzki, prof. J. Licki, dr M. Łoś, dr K. Pałeczki, mgr Z. Glapiński szła w dwóch kierunkach. Starano się wskazać na różnicę podejścia badawczego do prawa jako zjawiska społecznego wychodząc z założeń czysto socjologicznych i założeń teorii prawa, przy uwzględnieniu wielopłaszczyznowości. Z drugiej strony starano się wskazać na konsekwencje wielopłaszczyznowej koncepcji badań nad prawem (konsekwencji integracji czy dezintegracji badań na poszczególnych płaszczyznach).

Tematem ostatniej części obrad były teoretyczne i praktyczne implikacje badania świadomości prawnej. Referat wprowadzający przedstawiła prof. dr M. Borucka-Arctowa (UJ): „Świadomość prawna w świetle szybkich zmian społecznych”. Autorka podniosła kilka bardzo istotnych problemów: a) potrzebę kategoryzacji zmiennych wykorzystywanych w badaniach nad świadomością prawną. Stworzenie indeksu takich zmiennych uczyniłoby poszczególne badania bardziej porównywalnymi ze sobą, bo potrzebę rozwijania koncepcji teoretycznych dotyczących społecznego działania prawa czy też wykorzystywania już istniejących koncepcji (np. roli społecznej) jako punktu wyjścia dla hipotez badań empirycznych, c) sprawę badania prawa nie tylko (jak to czyniono dotychczas) jako elementu ładu społecznego, ale również badanie prawa jako czynnika zmiany społecznej. Prof. M. Borucka-Arctowa szeroko omówiła wstępne wyniki badań empirycznych nad świadomością prawną prowadzonych pod jej kierownictwem przez Zespół Badań nad Świadomością Prawną Społeczeństwa Polskiego Instytutu Nauk Prawnych PAN. Badania te prowadzone wśród wieloprzemysłowej klasy robotniczej pięciu wielkich zakładów przemysłu metalurgi-

czego dotyczyły trzech działów prawa: prawa pracy, rodzinnego i niektórych problemów prawa karnego (ustosunkowanie się robotników do zaboru mienia społecznego i indywidualnego).

Następnie mgr A. Kojder wygłosił komunikat „Procedury empiryczne i przesłanki teoretyczne badania społecznej znajomości prawa”. Autor przedstawił katalog problemów, które mają być przedmiotem badań socjologii prawa.

W dyskusji, jaka rozwinęła się nad referatem i komunikatem, udział wzięli: doc. dr W. Lang, prof. J. Licki, dr M. Łoś, dr K. Pałeczki, dr A. Pilinow, mgr T. Sasińska-Klas, mgr J. Kurczewski, mgr J. Karpiński, mgr K. Frieske, Wskazano na wątpliwość potrzeby i możliwości tworzenia katalogu problemów badawczych oraz na trudności badań świadomości prawnej. Wskazywano, że przystępując do badań nad świadomością prawną należy uwzględniać fakt, iż jest ona różna w różnych grupach społecznych i różna w odniesieniu do różnych działów prawa.

Podsumowując konferencję prof. J. Licki wskazał na owocność tego typu obrad, pozwalających na zapoznanie szerszego kręgu zainteresowanych z wynikami badań prowadzonych w różnych ośrodkach, jak i wypracowanie wspólnych założeń dla przyszłych doświadczeń.

*Teresa Sasińska-Klas
Jacek Wódcz*

KONTAKTY ZAGRANICZNE WYDZIAŁU PRAWA UAM W ROKU AKADEMICKIM 1971 - 1972

Pobyty uczonych zagranicznych

W dniach od 20 do 24 III 1972 r. gościł na Wydziale, w ramach bezpośredniej wymiany pomiędzy Uniwersytetem w Liège i UAM, profesor prawa cywilnego, dr Jacques Hansen. Wygłosił on wykład dla pracowników Wydziału pt.: „Rozwój prywatnej własności nieruchomości we Francji i w Belgii”. Tekst wykładu w skróconej wersji publikowany jest w niniejszym numerze. Prof. Hansen nawiązał liczne kontakty z pracownikami naukowymi Wydziału.

Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Genewskiego prof. dr Christian Dominice przebywał w Poznaniu w dniach od 10-12 V 1972 r. Wygłosił wykład pt.: „Prawo i polityka neutralności we współczesnym świecie w świetle przyszłej konferencji bezpieczeństwa europejskiego”. Nawiązał kontakty naukowe z poznańskim środowiskiem prawniczym.

Wyjazdy pracowników Wydziału

Prof. dr Edmund Weągererek w dniach od 26 do 30 III 1972 r. brał udział w III monachijskiej Konferencji Prawa Wschód-Zachód. Konferencja zorganizowana została przez Wydział Prawa Uniwersytetu Ludwika Maksymiliana i Instytut Prawa Wschodniego, zajmujący się prawem cywilnym i karnym państw socjalistycznych, w Monachium. Tematem konferencji były „Współczesne zagadnienia międzynarodowego prawa postępowania cywilnego”. Wzięło w niej udział ponad 100 naukowców z Bułgarii, Rumunii, Węgier, Czechosłowacji, Jugosławii, Austrii i NRF. Polskę reprezentowała delegacja złożona z 5 osób. Celem konferencji było przede wszystkim dostarczenie materiałów dla przygotowania międzynarodowych umów o pomocy prawnej w sprawach cywilnych między krajami kapitalistycznymi i socjali-

stycznymi. Prof. E. Wengerek wygłosił koreferat na temat egzekucji przeciwko jednostkom gospodarki socjalistycznej kooperującym z zagranicą.

Dr Jacek Trojanek, jako stypendysta Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki przebywał w okresie od 15 IV do 17 VI 1972 r. w Moskwie. Pracował w Katedrze Prawa Cywilnego Wydziału Prawa Uniwersytetu im. Łomonosowa pod kierownictwem doc. dr A. G. Bykowa, wykładowcy prawa gospodarczego i kierownika katedry prof. dra W. P. Gribanowa. Odbił wiele konsultacji z przedstawicielami nauki oraz praktyki gospodarczej, między innymi w Instytucje Państwa i Prawa Akademii Nauk ZSRR i Państwowej Komisji Arbitrażowej.

Dr Bogdan Błażejczak przebywał w dniach od 25 V do 8 VI w Halle. Wyjazd nastąpił w ramach bezpośredniej wymiany pomiędzy UAM a Uniwersytetem M. Lutra. Celem wyjazdu było zapoznanie z problemami budownictwa mieszkaniowego w NRD, a zwłaszcza z sytuacją prawną członków spółdzielni mieszkaniowych. Pracował pod kierownictwem prof. dr Hansa Richtera.

Dr Anna Michalska w dniach od 24 VII do 13 VIII przebywała w Hadze jako stypendystka Akademii Prawa Międzynarodowego. Wysłuchiwała wykładów z zakresu prawa międzynarodowego publicznego oraz uczestniczyła w seminariach.

Doc. dr Krzysztof Skubiszewski od lutego do września 1971 r. pełnił funkcję profesora zaproszonego na Wydziale Prawa Uniwersytetu Genewskiego. Prowadził tam wykład kursowy i monograficzny oraz seminarium doktorskie.

W okresie od 17 X 1971 do 31 VII 1972 r. doc. dr K. Skubiszewski przebywał w Oxfordzie jako *visiting fellow* w All Souls College. W ciągu jednego trymestru prowadził, wspólnie z prof. Sir Humphrey Waldockiem, seminarium poświęcone prawu ONZ.

Mgr Maria Zmierczak przebywała w roku akademickim 1971/72 w Grenoble jako stypendystka tamtejszego Uniwersytetu.

A. M.

PRZEWÓD HABILITACYJNY DOKTORA ZDZISŁAWA KRASIŃSKIEGO

W dniu 15 VI 1972 r. odbyło się posiedzenie Rady Wydziału Handlowo-Towaroznawczego Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu poświęcone zakończeniu przewodu habilitacyjnego dra Zdzisława Krasińskiego.

Zdzisław Krasiński urodził się 17 XI 1930 r. w Poznaniu. Po zakończeniu studiów ekonomicznych podejmuje pracę w Katedrze Ekonomiki Handlu Wewnętrznego, po zmianie organizacyjnej w Instytucie Ekonomiki Obrotu Towarowego. W 1961 r. uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych w wyniku złożenia pracy pt. *Dochoły ludności jako podstawa badania popytu konsumpcyjnego (na przykładzie artykułów żywnościowych)*.

W całokształcie dorobku naukowego dra Zdzisława Krasińskiego zwraca uwagę szeroka skala zainteresowań badawczych, obejmujących ekonomikę i organizację rynku rolnego, problematykę rynku księgarskiego, kształtowanie się stosunków rynkowych w rejonach uprzemysławianych, analizę dochodów ludności oraz obrotu towarowego w regionach, zagadnienie kosztów i marż handlowych, wybrane problemy rynku warzyw i owoców, a nade wszystko różnorodne zagadnienia związane z kształtowaniem się konsumpcji. Wykaz publikacji Z. Krasińskiego obejmuje 71 pozycji, w tym 10 prac zwartych, 36 artykułów, 8 recenzji i doniesień naukowych.

Przewód habilitacyjny dra Zdzisława Krasińskiego został wszczęty Uchwałą Rady Wydziału Handlowo-Towaroznawczego WSE w Poznaniu z dnia 8 III 1972 r. na podstawie rozprawy pt. *Zróżnicowanie konsumpcji w przekrojach przestrzennym i cza-*

sowym wydanej przez Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Ekonomicznej. Na recenzentów pracy Rada Wydziału powołała: prof. dra habil. Jerzego Dietla, prof. dra habil. Andrzeja Hodolyego, prof. dra Zbigniewa Zakrzewskiego, a w skład Komisji Przewodu Habilitacyjnego: doc. dra habil. Janusza Szpunara, prof. dra Zbigniewa Zakrzewskiego, doc. dr habil. Zbigniewa Gługiewicza. Kolokwium habilitacyjne przeprowadzono 15 VI 1972 r. na posiedzeniu Rady Wydziału, której przewodniczył Dziekan doc. dr habil. Janusz Szpunar.

W toku kolokwium prof. dr habil. A. Hodoly poprosił o wyjaśnienie dwóch zagadnień: po pierwsze, czy stwierdzony brak zależności między poziomem produkcji a spożyciem ludności nie został oparty na fragmentarycznych obserwacjach?; po drugie, dlaczego w pracy pominięta została metoda genewska, dotycząca określenia poziomu życiowego ludności? W odpowiedzi habilitant zwrócił uwagę na brak wystarczających mierników do oceny rozwoju sił wytwórczych w skali małych rejonów. Podkreślił następnie, że zastosowanie metody genewskiej rozszerzyłoby nadmiernie zakres rozważań nad przestrzennymi aspektami konsumpcji materialnej. W toku kolokwium prof. dr Z. Zakrzewski zapytywał o istotę wzorca konsumpcji i czynniki, które decydować będą w przyszłości o poziomie konsumpcji. Dr Z. Krasieński wyraził wątpliwość czy wobec wzrastającego funduszu swobodnej decyzji, utrwalenie stałych wzorców jest możliwe. Nawiązując do pytania drugiego zaznaczył zmienność czynników, ekonomicznych i pozaekonomicznych w miarę wzrostu poziomu dochodów. Doc. dr R. Gałęcki zapytał, czy rzeczywiście zróżnicowanie przestrzenne poziomu konsumpcji można mierzyć odstępem czasu? Dr Z. Krasieński podkreślił konieczność bardzo ostrożnego podchodzenia do tego typu porównań. Wyraził także pogląd, że ryzyko stosowania wspomnianych porównań w skali jednego kraju jest mniejsze ze względu na jednolity system cen oraz jednakowe układy rynkowe w różnych częściach kraju. Doc. dr habil. Z. Gługiewicz poprosił o wyjaśnienie siły oddziaływania poszczególnych czynników na poziom konsumpcji. Habilitant w odpowiedzi stwierdził, że brakuje w Polsce badań przestrzennych nad siłą oddziaływania czynników ekonomicznych i pozaekonomicznych. Doc. dr habil. A. Szpaderski zapytał czy sprawa wzorca konsumpcji jest do rozwiązania na drodze preferowania określonych dziedzin spożycia. W odpowiedzi dr Z. Krasieński wyraził pogląd, że istnieje możliwość stosowania instrumentów sterowania konsumpcją. Równocześnie opracowanie wzorca konsumpcji wyłącznie przez ekonomistów jest niemożliwe, a koncepcje interdyscyplinarnych badań są dopiero w początkowych fazach.

Po skończeniu kolokwium odbyła się dyskusja, w której głos zabierali: prof. dr A. Hodoly, prof. dr Z. Zakrzewski, doc. dr habil. A. Szpaderski, doc. dr R. Gałęcki, doc. dr habil. J. Szpunar. Dyskutanci stwierdzili dużą znajomość dziedziny badawczej habilitanta oraz wyrazili uznanie dla dotychczasowych osiągnięć naukowych.

W tajnym głosowaniu Rada Wydziału Handlowo-Towaroznawczego podjęła uchwałę o pozytywnej ocenie kolokwium habilitacyjnego oraz nadaniu drowi Zdzisławowi Krasieńskiemu stopnia doktora habilitowanego.

Marek Brojerski

PRZEWÓD HABILITACYJNY DOKTORA ZYGMUNTA NARSKIEGO

W dniu 17 V 1972 r. odbyło się posiedzenie Rady Wydziału Ekonomiki Produkcji Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu, na którym zostało przeprowadzone kolokwium habilitacyjne dra Zygmunta Narskiego, starszego wykładowcy w Zakładzie Historii Myśli Ekonomicznej Instytutu Ekonomii Politycznej.

Dr Z. Narski urodził się 4 VII 1920 r. w Karsinie pow. Chojnice. Studia wyższe ukończył na wydziale prawno-ekonomicznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w 1947 r. uzyskując tytuł magistra nauk ekonomicznych i politycznych. W 1959 r. Szkoła Główna Planowania i Statystyki Wydział Przemysłu nadała Z. Narskiemu stopień kandydata nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt.: *Metoda rozrachunku wewnątrz-zakładowego*.

Pracę naukowo-dydaktyczną rozpoczął w 1950 r. jako starszy asystent przy Katedrze Ekonomii Politycznej w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu. W latach 1951 - 1954 pełnił funkcje kierownika Katedry Ekonomii Politycznej w poznańskiej Wyższej Szkole Rolniczej. W latach następnych pełnił funkcje dziekana Wydziału Handlu w Wyższej Szkole Ekonomicznej.

Zainteresowania naukowe dra Zygmunta Narskiego koncentrują się na problematyce funkcjonowania gospodarki socjalistycznej. Jego dorobek naukowy jest bardzo bogaty — obejmuje on 7 prac naukowo-dydaktycznych, 5 prac stosowanych, 12 prac dydaktycznych, 17 artykułów oraz 17 opracowań dla praktyki gospodarczej. Należy podkreślić, że obecnie w druku znajdują się dwie jego prace *Gospodarowanie i rachunek ekonomiczny w procesie produkcji* oraz *Kierowanie przedsiębiorstwem przemysłowym*.

Dr Z. Narski w listopadzie 1970 r. złożył podanie o wszczęcie przewodu habilitacyjnego przedkładając rozprawę pt.: *Związek ekonomii z rachunkowością społeczną*. Praca ta została opublikowana w listopadzie 1971 r. w Wydawnictwie Uczelnianym Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu.

Komisja przewodu habilitacyjnego powołana została w składzie: prof. dr Stanisław Smoliński, prof. dr Janusz Wierzbicki oraz prof. dr Waław Wilczyński. Komisja ta rozpatrzyła wniosek i dorobek kandydata, a następnie przedstawiła podanie o wszczęcie przewodu habilitacyjnego i powołanie recenzentów. Na tej podstawie Rada Wydziału Ekonomii Przemysłu powołała na recenzentów: prof. dra habil. Stanisława Szefflera (Politechnika Warszawska), prof. dra habil. Józefa Rutkowskiego (Politechnika Szczecińska), doc. dra habil. Leszka Zienkowskiego (Uniwersytet Warszawski).

Recenzenci zgodnie stwierdzili, że opracowania dra Z. Narskiego wzbogacają bardzo wyraźnie dorobek polskich ekonomistów z różnych dziedzin rozwoju teorii ekonomii, a przedstawiona rozprawa habilitacyjna ma charakter nowatorski.

Na podstawie recenzji Rada Wydziału podjęła decyzję o przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego. Kolokwium habilitacyjne, któremu przewodniczył dziekan prof. dr habil. Stanisław Borowski odbyło się 17 V 1972 r. na posiedzeniu Rady Wydziału Ekonomii Produkcji. W toku kolokwium podniesiono szereg kwestii, do których ustosunkował się następnie habilitant.

W tajnym głosowaniu Rada Wydziału przyjęła kolokwium oraz podjęła uchwałę o nadaniu drowi Z. Narskiemu stopnia naukowego dra habilitowanego.

Alicja Szuman

ROZPRAWY DOKTORSKIE NA WYDZIALE PRAWA I ADMINISTRACJI UAM W ROKU AKADEMICKIM 1971/1972

1) mgr Zdzisław Niedbała, ur. 27 II 1943 r. w Pionkach pow. kozienski, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1966 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Pozycja prawna dyrektora przedsiębiorstwa państwowego w świetle zasady jednoosobowego kierownictwa*. Promotor: prof. dr Józef Górski (UAM); recenzenci: prof. dr Ludwik Bar (INP PAN), prof. dr Wiktor

Jaśkiewicz (UAM), doc. dr habil. Teresa Rabska (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 16 XI 1971 r.

2) mgr Eustachy Huzar, ur. 14 II 1921 r. w Zamieściu, woj. lubelskie, ukończył studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego w 1949 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Poznanie praiody w postępowaniu karnym przygotowawczym*. Promotor: prof. dr Jan Haber (UAM); recenzenci: prof. dr Maria Lipczyńska (UWr.), doc. dr Tadeusz Nowak (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 16 XI 1971.

3) mgr Sławomira Wrónkowska, ur. 14 II 1943 r. w Poznaniu, ukończyła studia na Wydziale Prawa UAM w 1964 r., uzyskała stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Funkcje pojęcia prawo podmiotowe*. Promotor: prof. dr Zygmunt Ziemiński (UAM); recenzenci: prof. dr Zbigniew Radwański (UAM), doc. dr habil. Leon Łustacz (UW). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 14 XII 1971 r.

4) mgr Edward Sosnowski, ur. 6 VII 1922 r. w Iwieńcu, ukończył studia na Wydziale Handlu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Finansowanie szkolnictwa zawodowego w Poznaniu*. Promotor: doc. dr habil. Andrzej Komar (UAM); recenzenci: doc. dr habil. Marek Mazurkiewicz (UWr.), prof. dr Jan Zdzitowiecki (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 1 II 1972 r.

5) mgr Leszek Wiśniewski, ur. 19 VII 1935 r. w Świeciu, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1961 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Model prawny stowarzyszeń w PRL*. Promotor: prof. dr Adam Łopatka; recenzenci: doc. dr habil. Henryk Rot (UWr.), prof. dr Zbigniew Leoński (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 7 III 1972 r.

6) mgr Eugeniusz Jabłoński, ur. 4 IX 1927 r. w Gniewie, ukończył studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego w 1952 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Izby Morskie, zadania, organizacja, postępowanie*. Promotor: prof. dr Józef Górski (UAM), recenzenci: doc. dr habil. Jan Łopuski (UMK), doc. dr habil. Mieczysław Tyczka (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 7 III 1972 r.

7) mgr Zdzisław Kędzia, ur. 2 VII 1943 r. w Radomiu, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1966 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Organizacja wewnętrzna Sejmu na tle parlamentów europejskich państw socjalistycznych*. Promotor: doc. dr habil. Feliks Siemieński (UAM); recenzenci: prof. dr Andrzej Burda (UMCS), prof. dr Adam Łopatka (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 18 IV 1972 r.

8) mgr Feliks Zedier, ur. 24 IV 1942 r. w Modliszewku pow. Gniezno, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1965 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Powództwo o zwolnienie od egzekucji*. Promotor: prof. dr Edmund Wengerek (UAM); recenzenci: prof. dr Jerzy Jodłowski (UW), doc. dr habil. Mieczysław Tyczka (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 18 IV 1972 r.

9) mgr Albert Pawłowski, ur. 6 XII 1932 r. w Baranowiczach, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1959 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Rodzaje i technika przestępstw popełnianych przez Cyganów*. Promotor: prof. dr Tadeusz Cyprian (UAM); recenzenci: doc. dr habil. Zbigniew Bożyczko (UWr.), prof. dr Józef Radzicki (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 18 IV 1972 r.

10) mgr Stanisław Cozaś, ur. 22 VI 1923 r. w Skalmierzycach Nowych, ukończył studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego w 1953 r., uzyskał stopień

doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Wybory do rad narodowych województwa poznańskiego w latach 1945-1961 w świetle socjalistycznej teorii o przedstawicielstwie*. Promotor: prof. dr Adam Łopatka (UAM); recenzenci: prof. dr Wiesław Skrzydło (UMCS), prof. dr Zbigniew Leoński (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 18 IV 1972 r.

11) mgr Andrzej Koch, ur. 21 X 1941 r. w Bydgoszczy, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1963 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Związek przyczynowy jako przesłanka odpowiedzialności w prawie cywilnym*. Promotor: prof. dr Witalis Ludwiczak (UAM); recenzenci: prof. dr Adam Szpunar (UŁ), prof. dr Zygmunt Konrad Nowakowski (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 12 V 1972 r.

12) mgr Wojciech Kłós, ur. 18 III 1932 r. w Obornikach Wlkp., ukończył studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego w 1955 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Postępowanie karne w przedmiocie stosowania środków zabezpieczających*. Promotor: prof. dr Jan Haber (UAM); recenzenci: doc. dr habil. Jan Waszczyński (UŁ), doc. dr Tadeusz Nowak (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 12 V 1972 r.

13) mgr Lesław Kański, ur. 3 VI 1944 r. w Dobrzycach, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1967 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Konstytucyjne podstawy wymiaru sprawiedliwości w europejskich państwach socjalistycznych*. Promotor: doc. dr habil. Feliks Siemieński (UAM); recenzenci: prof. dr Marian Rybicki (INP PAN), prof. dr Karol Marian Pospieszalski (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 20 VI 1972 r.

14) mgr Andrzej Redelbach, ur. 12 III 1946 r. w Chodzieży, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1969 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Front Jedności Narodu — jego funkcja ustrojowa*. Promotor: prof. dr Adam Łopatka (UAM); recenzenci: prof. dr Kazimierz Opałek (UJ), prof. dr Jan Wąsicki (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 20 VI 1972 r.

15) mgr Stanisław Kłys, ur. 28 XI 1934 r. w Prądzewie, pow. Łask, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1964 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Program prawno-ustrojowy Stronnictwa Pracy*. Promotor: prof. dr Adam Łopatka (UAM); recenzenci: prof. dr Kazimierz Opałek (UJ), doc. dr habil. Henryk Olszewski (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 20 VI 1972 r.

16) mgr Bogusław Boczarski, ur. 17 VI 1932 r. w Kolbuszowej, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1963 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Program, prawno-ustrojowy chrześcijańskich stowarzyszeń społecznych i ich polityczna rola w Polsce Ludowej*. Promotor: prof. dr Adam Łopatka (UAM); recenzenci: prof. dr Władysław Zamkowski (UWr.), doc. dr habil. Tomasz Langer (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 20 VI 1972 r.

17) mgr Hubert Kołdecki, ur. 29 XII 1941 r. w Łubowie, pow. olsztyński, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1964 r. i na Wydziale Matematyki, Fizyki, Chemii UAM w 1967 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Kryminalistyczna identyfikacja atramentów polskich metodą spektrofotometrii absorpcyjnej w podczerwieni w paśmie 400 - 2000 cm*. Promotor: doc. dr habil. Andrzej Szwarek (UAM); recenzenci: doc. dr habil. Tadeusz Hanausek (UJ), doc. dr habil. Marian Surma (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 20 VI 1972 r.

ROZPRAWY DOKTORSKIE NA WYDZIALE EKONOMIKI PRODUKCJI
ORAZ NA WYDZIALE HANDLOWO-TOWAROZNAWCZYM WSE W POZNANIU
W OKRESIE OD 1 PAŹDZIERNIKA 1971 R. DO 30 CZERWCA 1972 R.

1) mgr Mieczysław Kędelski, ur. 5 IV 1946 r. w Gnieźnie, ukończył Wydział Handlowo-Towaroznawczy WSE w Poznaniu w 1969 r., uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Statystyczne metody badania relacji cen i ich zastosowanie do analizy struktury układu cen OWOCÓW i warzyw*. Promotor: prof. dr hab. Stanisław Borowski, recenzenci: prof. dr hab. Władysław Welfe (Łódź), prof. dr Zbigniew Zakrzewski (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Ekonomiki Produkcji WSE z dnia 22 IX 1971 r.

2) mgr Edward Sobierajski, ur. 20 III 1932 r. w Zasadach Nowych pow. Rypin, studia ukończył w 1958 r. w WSE w Katowicach; stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskał na podstawie rozprawy pt. *Mierniki efektywności gospodarowania socjalistycznego przedsiębiorstwa przemysłowego*. Promotor: prof. dr Stanisław Smoliński; recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Lisikiewicz (Warszawa), doc. dr hab. Jerzy Więckowski (Kielce), prof. dr hab. Waclaw Wilczyński (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Ekonomiki Produkcji WSE z dnia 20 X 1971 r.

3) Zdzisław Nowicki, ur. 20 IX 1930 r. w Świeciu nad Wisłą, w latach 1953-1963 studiował na Wydziale Ekonomicznym Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Polityka integracyjna europejskiej wspólnoty gospodarczej*. Promotor: doc. dr hab. Bohdan Gruchman, recenzenci: prof. dr hab. Józef Sołdaczuk (Warszawa), doc. dr hab. Zygmunt Kowalczyk (Poznań).

4) mgr Leon Winnicki, ur. 29 III 1919 r. w Bukaczowcach woj. stanisławowskie, w latach 1952-1957 studiował na Wydziale Ekonomiki Handlu WSE w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Zmiany w strukturze zatrudnienia kadry kwalifikowanej w związku z procesem uprzemysłowienia w Polsce Ludowej (na przykładzie przemysłu państwowego)*. Promotor: doc. dr hab. Janusz Piasny, recenzenci: doc. dr hab. Klemens Ratajczak (Poznań), prof. dr Stanisław Smoliński. Uchwała Rady Wydziału Ekonomiki Produkcji WSE z dnia 29 III 1972 r.

5) mgr Dionizy Łabęcki, ur. 14 V 1939 r. w Rawie Ruskiej, w latach 1957-1962 studiował na Wydziale Ogólno-Ekonomicznym WSE w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Zmiany w strukturze zatrudnienia na tle rozwoju postępu technicznego w budownictwie w Polsce Ludowej w latach 1956-1969*. Promotor: prof. dr Stanisław Smoliński, recenzenci: prof. dr hab. Kazimierz Wandelt (Poznań), doc. dr hab. Leszek Kałkowski (Kraków). Uchwała Rady Wydziału Ekonomiki Produkcji WSE z dnia 14 VI 1972 r.

6) mgr Andrzej Całczyński, ur. 30 VIII 1935 r., ukończył studia ekonomiczne w 1961 r., uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Efektywność ekonomiczna zastosowania programowania liniowego w transporcie kruszywa budowlanego*. Promotor: doc. dr hab. Zbigniew Gługiewicz; recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Wolszczan (Szczecin), doc. dr Michał Kolupa (Warszawa). Uchwała Rady Wydziału Handlowo-Towaroznawczego z dnia 27 X 1971 r.

7) mgr Lech Dębski, ur. 29 XI 1933 r. w Wilnie, studia ukończył w 1957 r. na Politechnice Warszawskiej; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Programowanie i lokalizacja urządzeń turystycznych*. Promotor: prof. dr hab. Ryszard Domański; recenzenci: prof. dr Stefan Golachowski (Wrocław), doc. dr Ryszard Gątecki (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Handlowo-Towaroznawczego z dnia 29 XI 1972 r.

8) mgr Henryk Graszewicz, ur. 13 XII 1922 r. w Radzynie, studia ekonomiczne ukończył w 1950 r.; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Zaopatrzenie materiałowo-techniczne rzemiosła indywidualnego w Polsce*, Promotor: prof. dr Zbigniew Zakrzewski, recenzenci: dr hab. Czesław Niewadzi (Warszawa), doc. dr Florian Wiśniewski (Poznań). Uchwała Rady Wydziału Handlowo-Towaroznawczego WSE z dnia 29 VI 1972 r.

A.Sz.